

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА РИНКУ РЕСУРСІВ

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СПРОСА И ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА РЫНКЕ РЕСУРСОВ

PECULIARITIES OF FORMATION OF DEMAND AND SUPPLY ON THE MARKET OF RESOURCES

У статті проведено дослідження особливостей формування попиту та пропозиції на ринку ресурсів. Доведено, що ресурси перетворюються на фактори виробництва лише за умов їх використання підприємством. Зазначено, що саме специфіка об'єктів купівлі-продажу визначає особливості ринку ресурсів та основних законів, що діють на ньому. Розгляд особливостей загального попиту та пропозиції на ресурси, надає можливість перейти до визначення особливостей закону попиту та пропозиції саме на ринку ресурсів, де в основі зазначеного закону лежить співвідношення граничних витрат та граничного продукту, а його дія безпосередньо залежить від умов ринку. Крім того, у роботі зазначено, що дослідити особливості функціонування ринку ресурсів можна також на прикладі кожного з ринків, що формують ринок ресурсів, оскільки кожен ринок має як загальні особливості, що притаманні ринку ресурсів так і окремі, що виділяють його. Показано, що під впливом умов в яких відбувається становлення і розвиток ринку ресурсів України, кожному з його ринків притаманні індивідуальні риси, що виділяють його та визначають принципи його функціонування в залежності від сформованих умов.

Ключові слова: ринок ресурсів, закон попиту та пропозиції, умови господарювання, ринкова економіка, граничний продукт, система економічних відносин.

В статье проведено исследование особенностей формирования спроса и предложения на рынке ресурсов. Доказано, что ресурсы превращаются в факторы производства лишь при условии их использования предприятием. Указано, что именно специфика объектов купли-продажи определяет особенности рынка ресурсов и основных законов, действующих на нем. Рассмотрение особенностей общего спроса и предложения на ресурсы, дает возможность перейти к определению особенностей закона спроса и предложения именно на рынке ресурсов, где в основе данного закона лежит соотношение предельных издержек и предельного продукта, а его действие напрямую зависит от условий рынка. Кроме того, в работе отмечено, что исследовать особенности функционирования рынка ресурсов можно также на примере каждого из рынков, формирующих рынок ресурсов, поскольку каждый рынок имеет как общие особенности, присущие рынку ресурсов так и отдельные, которые выделяют его. Показано, что под влиянием условий, в которых происходит становление и развитие рынка ресурсов в Украине, каждому из его рынков присущи индивидуальные черты, которые выделяют его и определяют принципы его функционирования в зависимости от сложившихся условий.

Ключевые слова: рынок ресурсов, закон спроса и предложения, условия хозяйствования, рыночная экономика, предельный продукт, система экономических отношений.

In the article the study of the peculiarities of formation of demand and supply on the market of resources. It is proved that resources are converted into factors of production only when they are used by the enterprise. Indicated that the specificity of the object of sale determines the characteristics of the market of resources and basic laws on it. Consideration of overall demand and supply of resources, allows you to jump to the definition of the peculiarities of the law of supply and demand it is on the resource market, where the basis of this law is the ratio of marginal cost and marginal product, and its effect depends on market conditions. In addition, it was noted that to study the peculiarities of the functioning of the market of resources can also sample each of the markets that shape the market of resources, because each market has the characteristics common market resources and individual that produce it. It is shown that under the influence of the conditions under which the formation and development of market resources in Ukraine, each of its markets inherent personality traits that distinguish and define the principles of its functioning, depending on the prevailing conditions.

Keywords: market resources, the law of supply and demand, economic conditions, market economy, the marginal product, the system of economic relations.

Вступ. Дослідження ринку ресурсів та визначення особливостей його функціонування надає можливість визначити основні функції, які він виконує у сучасній ринковій економіці, це, насамперед, сприяння більш раціональному та ефективному розподілу ресурсів і подальшому ефективному виробництву товарів і послуг, а також визначення для кого і в якому обсязі здійснюється процес виробництва, оскільки плата за ресурси є основним видом доходу для більшості людей. Від того наскільки ефективно функціонує ринок ресурсів залежить результативність роботи кожного суб'єкта господарювання, стійкість і рівновага всієї економіки, що з урахуванням сучасної економічної та політичної ситуацій є досить актуальним та доречним.

Результати дослідження особливостей попиту та пропозиції на ринку ресурсів відображаються у роботах таких науковців як: В.А. Геєця, А.В. Єфремова, Н.В. Каткова, Н.В. Цопи, М.М. Гаджиєва, Н.В. Семенченко та інших.

Проте до основних чинників, що обумовлюють актуальність теми дослідження можна віднести такі, що не зважаючи на їх сутнісну перманентність, змінюються, або повністю або частково, під впливом соціокультурної, економіко-правової та політичної ситуацій у державі. До таких відносять: формування доходу домогосподарств (рівень життя населення); розподіл доходів в суспільстві (посилення суспільної нерівновагі); формування витрат підприємства (оптимізація витрат); розподіл ресурсів між підприємствами та галузями (ефективність визначається потребами суспільства).

У попередніх публікаціях ми відзначали, що у сучасному науковому просторі трансформаціям піддається значна частина методології пізнання явищ та процесів, це потребує створення або нового або підтвердження наявного наукового підґрунтя для доведення необхідності та доцільності зазначених змін, а також їх імплементації в діяльність підприємства [4].

Через це економічна наука доповнюється новими термінами та дефініціями, які надають можливість більш коректно означити нові процеси та явища, що виникають внаслідок вищезазначених змін, а вже існуючі адаптуються к змінам спираючись на моделі, механізми та алгоритми в основі яких покладені концепції нового типу економіки.

На вказані процеси ідеологічної трансформації звертає особливу увагу директор Інституту економічного прогнозування НАН України, академік НАН України В.Геєць «...зміни дозволили, певною мірою, шляхом створення умов для зрівноваження попиту та пропозиції на працю, товари, послуги, інвестиції, гроші започаткувати використання механізмів, властивих ринковій економіці. Це привело до зміни структури витрат в економіці, які за всіма ознаками такими вже є. Водночас задіяні механізми могли дати тільки початковий поштовх для заміни існуючих стереотипів і механізмів планово-розподільного характеру щодо задоволення потреб у товарах, послугах, інвестиціях на ринкові. Зміни, що мають місце в системі господарювання, мали відбутися і відбулися у дуже короткий період на відміну від західної моделі господарювання, що складалася протягом століть. Саме тому вони не дали поки що позитивного результату в аспекті забезпечення економічного та соціального прогресу в Україні. За існуючих умов це можливо при структурній перебудові економіки, закладанні і задіянні нових мотивів до високоефективної діяльності як державних, так і приватних структур, активізації людського фактора, що повинен отримати відповідний рівень підготовки, сформувані мотиви для дії в нових умовах, створення високоефективного інституційного середовища, в якому є місце для захисту майнових інтересів, прав і свобод людини, ефективній дії внутрішніх механізмів захисту від негативного впливу зовнішніх чинників тощо. Однак більшість із наведених складових залишилися розвинутими недостатньо, оскільки вони мають за своєю природою переважно довготривалий період становлення і розвитку. Розуміння природи цих процесів і складності втілення їх у життя, на нашу думку, також актуалізували розробку перспективних довгострокових програм розвитку економіки, оскільки завдяки саме такому їх опрацюванню можна достатньо цілісно сформувані і реалізувати програму дій з вирішення найважливіших проблем, що нині стоять як перед економікою України, так і перед суспільством у цілому.» [4].

Наприкінці наведеної праці, В.Геєць звертається до відомого у всьому світі економіста Д.К. Гелбрейта, який зробив висновок, який був та залишається вельми актуальним і на сьогоднішній день: «...зміни потребують часу та осмислення процесів, що відбуваються.»

На нашу думку, одним з фундаментальних питань в стратегії економічної стабілізації є питання пов'язані з функціонуванням ринку ресурсів. Порівняння теоретичних основ функціонування ринку ресурсів з реальною ситуацією. Окремо визначити чинники впливу на попит та пропозицію ресурсів, та окремо визначити чинники впливу на попит та

пропозицію саме на ринку ресурсів. Це надасть можливість затвердити дієвість окремих ринкових трансформацій та підтвердити їх доцільність, а також навпаки, відрегулювати або нівелювати дію інших. Крім того, під час проведення дослідження постала низка питань розгляд та осмислення яких, формують цілі подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей формування попиту та пропозиції на вітчизняному ринку ресурсів.

Методологія. Теоретико-методологічну основу роботи становлять праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері оцінювання ефективності діяльності підприємств. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як: системний підхід, методи аналізу та синтезу, прийоми логічного узагальнення.

Результати дослідження. Серед найбільш поширених визначень економічних ресурсів можна знайти такі [1; 2; 5]:

- економічні ресурси - фактори виробництва, що задіяні у виробничому процесі і використовуються для отримання готової продукції;
- економічні ресурси - сукупність ресурсів, які використовуються в господарській діяльності для виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних благ, задоволення зростаючих потреб населення.
- економічні ресурси - фактори виробництва, що складають основні компоненти продуктивних сил.

І якщо порівняти дані визначення з визначенням ресурсів як таких (ресурси [фр. *ressources*] - грошові кошти, цінності, запаси, можливості, джерела коштів, доходів [3]), то можна дістати висновку, що ресурси стають факторами виробництва лише за умов їх використання підприємством. Цілком логічно, що підприємства для отримання запланованих результатів повинні «зустрітися» з власниками ресурсів та «зацікавити» їх «взяти участь» у виробничому процесі, тобто стимулювати їх шляхом матеріального або нематеріального винагородження. Така система взаємовідносин потребує відповідного механізму який би надав можливість задовольнити інтереси кожної із сторін – цей механізм створюється завдяки функціонуванню ринку ресурсів, а саме, з урахуванням зазначених уточнень, ринку факторів виробництва. Тому, ринки факторів виробництва — це специфічні ринки, де попит формують підприємства, що споживають відповідні ресурси (фактори), а пропозицію формують домогосподарства — власники цих факторів. Ринки факторів виробництва являють собою ту сферу ринкових відносин, де в результаті взаємодії попиту та пропозиції формується ціна на них у вигляді грошового доходу: прибутку (підприємницький дохід), заробітної плати (дохід від продажу праці), ренти (земельний дохід). Необхідно зазначити, що зазначений перелік факторів виробництва не є остаточним, а охоплює лише одні з основних.

Найбільш повно особливості ринку ресурсів реалізуються через специфічні закономірності попиту та пропозиції. Поряд з цим, можна сказати, що саме специфіка об'єктів купівлі-продажу визначає особливості ринку ресурсів та основних законів, що діють на ньому. Однак, для більш повного дослідження та отримання коректних висновків, необхідно звернутися до фундаментальних основ та визначити загальні особливості функціонування ринку ресурсів. На думку автора, розглядати особливості попиту та пропозиції на ринку ресурсів необхідно поступово починаючи з визначення особливостей загального попиту та пропозиції на ресурси.

По – перше, попит на ресурси має похідний, вторинний характер, оскільки безпосередньо залежить від обсягу виробництва, який в свою чергу є пропорційним попиту на готову продукцію, вироблену з застосуванням даних ресурсів.

По – друге, динаміка попиту на ресурси безпосередньо залежить від продуктивності праці. Варто зазначити, що не дивлячись на те що, в результаті використання кожної одиниці ресурсів відбувається прирощення продукту (граничний дохід), одночасно з цим, відбувається збільшення витрат підприємства (граничні витрати). Отже, з урахуванням загальної стратегії підприємств, спрямованої на зменшення витрат, підприємства будуть пред'являти попит на ресурси тільки до тих пір, поки граничний дохід не зрівняється з граничними витратами.

По – третє, попит на ресурси є взаємозалежним, оскільки у виробничому процесі фактори взаємодіють один з одним – вони можуть замінювати або доповнювати один одного, іноді можуть конкурувати [1; 2]. Ефективність одного фактора виробництва безпосередньо залежить від іншого, що, в свою чергу, ускладнює процес визначення його ролі у кінцевому результаті, незалежно від інших факторів.

Крім того, залежність попиту на основний ресурс безпосередньо залежить від динаміки цін на інші ресурси, тобто від зміни ціни на замінні ресурси (праця замінюється капіталом) та на додаткові (виробництво автомобільних шин є додатковим по відношенню до виробництва автомобілів).

Слід зазначити, що попит на замінні та додаткові ресурси, також має свою специфіку. На практиці попит на замінні ресурси залежить від співвідношення двох ефектів: ефекту заміщення та ефекту обсягу виробництва. Якщо в першому випадку ми спостерігаємо обернено - пропорційну залежність попиту і ціни, то в другому - прямо пропорційну. Якщо, наприклад, у процесі виробництва, відбувається заміна праці капіталом, то це призводить до падіння попиту на працю і до збільшення попиту на капітал (ефект заміщення). Одночасно з цим відбувається збільшення ціни на капітал, відповідно збільшуються витрати підприємства - отже обсяги виробництва скорочуються, як і скорочується попит на ресурс.

Виробники будуть пред'являти попит на ресурси до тих пір, поки ефект обсягу виробництва не буде більше ефекту заміщення.

Що стосується додаткових ресурсів то, динаміка їх ціни впливає на основний ресурс у протилежному напрямку.

Ще однією особливістю попиту на ресурси, яку ми вже відзначили вище, є те, що його пред'являють лише індивіди, які здатні налагодити виробництво суспільних благ.

Також до переліку факторів, що визначають особливості попиту на ресурси, обов'язково відносять те, що по своїй природі, ресурси обмежені, внаслідок чого, обмежений і сам обсяг виробництва (пропозиції), а попит на ресурси є досить стійким. В "ідеальному світі" проблеми обмеженості ресурсів - не існує. Не існує також проблеми вибору та всі потреби суспільства задовольняються. Між тим, у реальному житті ресурси рідкісні та обмежені, що і визначає їх пропозицію та вартість на ринку.

Отже, розгляд особливостей загального попиту та пропозиції на ресурси, надає можливість перейти до визначення особливостей закону попиту та пропозиції саме на ринку ресурсів. В основі зазначеного закону лежить співвідношення граничних витрат та граничного продукту (або доходу), а його дія безпосередньо залежить від умов ринку.

На ринку досконалої конкуренції підприємства пред'являють попит доки граничні витрати не дорівнюють граничному грошовому продукту. Подальше виробництво буде не доцільним, оскільки у співвідношенні граничні витрати/граничний продукт переважає витрати, що може призвести підприємство до збитків. Абсолютно логічним є, те що в таких умовах досягти економічного ефекту та/або посилити його підприємства можуть шляхом впровадження інновацій, удосконалюючи технологічну складову виробничого процесу і т.п. Тобто підвищити ефективність використання кожного виду ресурсів на кожному етапі виробничого процесу [9].

Дослідження ринку недосконалої конкуренції показує, що попит на ресурси тим вище, чим нижче ціна на них та навпаки [1;5]. Задля досягнення переваги у співвідношенні граничні витрати/граничний продукт в позитивну сторону, на цьому ринку, підприємства обмежують попит на ресурси. Позаяк, поставляючи на ринок обмежену кількість товарів, виробник пред'являє значно менший попит на ресурси (чим менший попит - тим менша ціна), а також впливає на рівень цін на товари (чим менша пропозиція - тим більша ціна) - у результаті чого підприємство отримує додатковий прибуток.

У сучасній економічній ситуації, а саме, з урахуванням певного рівня перевиробництва товарів, найбільш конкурентоспроможними є власники ресурсів - це надає можливість диктувати їм умови поведінки споживачів на ринку та встановлювати ціни у відповідності з принципом максимізації прибутку, і хоча попит на ресурси є похідним від попиту на готові товари,

виробники з метою підтримання постійного попиту, формують аналогічний стійкий попит на ресурси для диверсифікації виробництва.

Дослідити особливості функціонування ринку ресурсів можна також на прикладі кожного з ринків, що формують ринок ресурсів (ринки: праці, капіталу, землі), оскільки кожен ринок має як загальні особливості, що притаманні ринку ресурсів так і окремі, що виділяють його.

При розгляді особливостей функціонування ринку капіталів та для отримання найбільш повної його характеристики необхідно враховувати фактор часу, оскільки це надає можливість визначити доцільність інвестицій на ринку капіталів. Це виражається у визначенні дисконтованої (поточної) вартості капіталовкладень, а також в нормі зносу – найбільш важливої характеристики означеного ринку. Через це виокремлюють первинний та вторинний ринок капіталів [2; 5].

На первинному ринку капіталів, особливо виділяється ринок специфічного устаткування, ринок індивідуальних замовлень, цьому ринку властива двостороння монополія у якій, за визначенням відсутні рівноважна ціна та рівноважна кількість, у зв'язку з цим, остаточна ціна та умови придбання залежать від позицій покупця та продавця на ринку.

Саме на вторинному ринку визначається норма зносу, яка безпосередньо впливає на рівень попиту та цін. Через це, ринок капіталів відрізняється неоднорідністю та різноманітністю якості об'єктів обміну.

Дослідження особливостей функціонування ринку природних ресурсів (практично – ринку землі) показали, що він також має свої іманентні особливості функціонування, які виникають через унікальну природу об'єктів куплі-продажу. В першу чергу, до вищезначених особливостей, необхідно віднести специфіку пропозиції землі, а саме: якщо розглядати пропозицію землі у суспільному масштабі, то вона характеризується досконалою нееластичністю, та якщо пропозицію розглянути з позиції конкретного користувача, то вона набуває певної еластичності, оскільки користувач має можливість збільшити свою земельну площу за рахунок конкурентів. Крім того, обмеженість пропозиції земельних ресурсів посилюється закріпленістю землі у приватну власність.

Щодо попиту на ринку землі, то через ряд обставин, таких як: зростання потреби у сільськогосподарській продукції та продукції корисних копалин, зростання попиту внаслідок урбанізації та ін., він, у загальному розумінні, залишається сталим, але на рівень вище, ніж пропозиція. Однак, в практиці, попит на земельні ресурси може коливатись в залежності багатьох чинників, які призводять до того, що попит нижчий за пропозицію.

Крім цього, при визначенні факторів, що безпосередньо, впливають на попит та пропозицію на ринку природних ресурсів, особлива увага приділяється відтворюваності ресурсів. Безперечним є те, що при використанні відповідної системи агротехнічних заходів, позитивний результат можна очікувати щонайменше кожного періоду. Більш того, можна

збільшити продуктивність ресурсів (земельні угіддя) та відповідно отримувати більший прибуток – диференційну ренту, що виникатиме унаслідок використання більш продуктивних ресурсів.

На сьогоднішній день особлива увага приділяється невідтворюваним природним ресурсам, ліміт яких постійно зменшується, що призводить у деяких ситуаціях до міжнародних конфліктів, загостренню та ускладненню політичних, економічних та інших відносин між державами.

Розрізняють декілька можливостей використання невідтворюваних ресурсів: негайне споживання для розширення поточного рівня споживання або консервація, з подальшим використанням та виготовленням майбутніх благ. В такому контексті, на ринку ресурсів, відбувається порівняння поточних та майбутніх переваг. При очікуванні, що темпи зростання цін на невідтворювані ресурси будуть значно вищими за альтернативні джерела прибутку, стає вигідним перемістити ресурси з поточного використання у майбутнє. Таким чином, можна сказати, що саме на ринках відбувається перерозподіл ресурсів, а сам ринок – містить у собі механізм їх консервації.

Найскладнішим з усіх існуючих ринків ресурсів є ринок праці. Даний ринок дуже диверсифікований і масштабний - перелік ознак, що визначають особливості механізму його функціонування не обмежується простою класифікацією, це безпосередньо пов'язано з самим об'єктом ринку (робоча сила, праця). До основних характерних особливостей ринку праці відносять: різноманітність фізичних даних і здібностей, що робить неможливим визначення реальних трудових зусиль працівника до моменту укладення трудового контракту; кваліфікацію працівників, що має на увазі диверсифіковану оплату працівників різних професій; мобільність робочої сили, зміна роду діяльності і перехід до більш продуктивної праці, територіальне переміщення; аспекти діяльності безпосередньо пов'язані з людиною: психологічний, соціальний, політичний і т.п. Таким чином, можна констатувати, що не існує єдиного критерію, що визначає специфічність досліджуваного ринку і його унітарність. Це, звичайно, відображається на винятковості факторів, що впливають на пропозицію робочої сили на ринку праці: демографічні, економічні, психологічні, соціальні, фактори, пов'язані з освітою і підготовкою кадрів.

Специфічність ринку праці безпосередньо впливає на формування попиту, а саме: попит формується на рівні окремого господарюючого суб'єкта. Тим не менш, мобільність робочої сили, можливість зміни роду діяльності, підвищення кваліфікації призводять до того, що пропозиція на відміну від попиту формується на рівні галузі, всієї промисловості або суспільства в цілому. З чого випливає, що формування ціни праці здійснюється за допомогою конкуренції на рівні народного господарства, що, найчастіше, приводить до того, що в регіонах встановлюється щодо однаковий рівень оплати праці працівників однієї професії.

Більше того, функціонування ринку праці ускладнюється наявністю безробіття та складністю його структури. Якщо наявність безробіття перешкоджає встановленню рівноважної ціни, то складність структури обмежує можливості покупців і продавців впливати на співвідношення попиту і пропозиції, рівні заробітної плати.

Отже, теоретичне підґрунтя визначення особливостей формування попиту та пропозиції на ринку ресурсів надає можливість перейти до розгляду означених особливостей на ринку ресурсів України.

Як вже було зазначено вище – особливості пропозиції та попиту на ринку ресурсів в першу чергу залежать від умов в яких він функціонує. Для цього необхідно звернутися до ретроспективного аналізу подій, що відбувалися у нашій державі.

Початковим етапом аналізу – будемо вважати перехід від планової економіки періоду до ринкової – цей період називають перехідним або транзитивним.

Безумовно перехід від однієї системи відносин до іншої відбувся далеко не еволюційно, з поступовим накопиченням факторів змін, що надало б змогу швидко та без істотних потрясінь упровадити нову парадигму господарювання. Перехід стався - революційно, без відповідного інституційного фундаменту, свідомого розуміння сутності ринкової економіки, її законів, правил поведінки інституцій і т.п. Означений період, як і сам факт переходу, є дослідженням багатьох вчених - спеціалістів не тільки в галузі економіки, а й філософії, соціології, політології та ін. Всі вони визначають його як переломний момент, наслідки якого відчутні й до нині.

Щодо формування ринку ресурсів, то слід зазначити, що його становлення - є невід'ємною умовою ефективного розвитку економіки, одним з основних завдань транзитивного періоду. Однак, не дивлячись на всю значущість та багатогранність представленого завдання його вирішення протікало не у відповідності з розглянутої раніше теорією, а у відповідності з умовами (формування монополюльно олігархічної моделі відносин), що панували на той момент у державі. У результаті чого, планова система господарювання як цілісність, за допомогою якої здійснювалися процеси управління виробництвом, розподілом, перерозподілом ресурсів, припинила існування. Замість неї повинна діяти нова система, яка сприятиме появі нових можливостей задоволення виробничих і споживчих потреб та здійсненню господарської діяльності. Дана система заснована переважно на засадах лібералізації економічних та фінансових відносин при одночасному створенні грошового та фондового ринків, ринків товарів та послуг, ринку нерухомості і ринку праці [4].

Вказані зміни дозволили, хоча неефективно і з великими втратами, шляхом створення умов для врівноваження попиту та пропозиції на працю, товари, послуги, інвестиції, гроші, започаткувати використання механізмів, властивих ринковій економіці. Це привело до зміни структури витрат в

економіці, які за всіма ознаками вже є. Водночас задіяні механізми могли надати тільки початковий поштовх для заміни існуючих стереотипів і механізмів планово-розподільного характеру щодо задоволення потреб у товарах, послугах, інвестиціях на ринкові. Однак, більшість із наведених складових залишилися розвинутими недостатньо, оскільки вони мають за своєю природою переважно довготривалий період становлення та розвитку.

Цілі ідеологічної трансформації не відповідали реальним, а відсутність чіткого розуміння процесів, що протікали, призвели до того, що терміни, які використовуються для їх опису та визначення - стали етимологічно спотвореними. І натеper, механізм дії закону попиту та пропозиції на ринку ресурсів, що функціонує в умовах монополюльно олігархічної моделі відносин, – деформований відповідно до ринкового визначення, на ринку ресурсів домінують лише визначені учасники, які монополюльно отримують доходи з лобіюванням своїх інтересів на всіх рівнях. Отже, ми отримуємо відповідний дисонанс під час використання ринкових дефініцій, оскільки вони змінюють свій зміст згідно до преференцій відповідних структур.

Висновки. Стаття має як теоретичне так і практичне значення, а представлені результати можуть бути використані у подальшому дослідженні особливостей функціонування ринку ресурсів. Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні та аналізі особливостей формування попиту та пропозиції на вітчизняному ринку ресурсів. Доведено, що за сучасних умов оперувати дефініціями, які визначають механізм дії закону попиту та пропозиції на ринку ресурсів - змістовно некоректно, оскільки, ми спостерігаємо невідповідність між реальними та декларованими умовами його розвитку і становлення. Поряд з цим, під час проведеного дослідження у автора постала низка питань, яка надає можливість визначити тематику подальших наукових досліджень, а саме: право власності на ринку ресурсів (повне або часткове); взаємозалежність ресурсів (визначення ефективності використання кожного фактора виробництва у кінцевому результаті, незалежно від інших факторів); відмінність між ринком праці та робочої сили.

Література:

1. Андрущенко А. М. Економічна теорія: Навч. посіб./ А. М. Андрущенко, Бурляй А. П. та ін.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.;
2. Бібліотека Економіста. Основи економічних знань [Електронний ресурс] // Бібліотека Економіста. – Режим доступу: <http://library.if.ua>
3. Большой экономический словарь: 25000 терминов / Под ред. А.Н. Азрилияна. - 7-е изд., доп. – М.:Институт новой экономики, 2007. – 1472 с.
4. Геєць В., “Довгострокові умови та фактори розвитку економіки України” / В. Геєць. / Економіст. – №3. – 1999. – с.21-23;
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.

6. Лапин Н. И. Проблемы социокультурной трансформации / Н.И. Лапин. // Вопросы философии: Науч.- теорет. журн. / РАН. Президиум. Институт философии; В.А. Лекторский (гл.ред.). – 2000. – № 6. – С. 3-17.
7. Лукинов І. До питання про концепцію і модель сучасного економічного розвитку України / І. Лукинов. // Економіка України: Політико- екон. журн. / НАНУ . Міністерство економіки України . Міністерство фінансів України; І.І. Лукинов (гол.ред.). – 2001. – №6. – С. 4-9.
8. Михальченко Н. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? / Н.И. Михальченко. НАН Украины; Институт социологии {Киев}; АПН Украины; Институт высшей школы {Киев}. – К., 2001. – 440с.
9. Рощина Н.В. Управління витратами в системі оцінки ефективності діяльності промислових підприємств / Н.В. Рощина // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2014. – № 11., – С.216-221.

References:

1. Andriuschenko A. M. Ekonomichna teoriia: Navch. posib./ A. M. Andriuschenko, Burliaj A. P. ta in.– К.: Tsentr uchbovoi literatury, 2009. – 520 s.;
2. Biblioteka Ekonomista. Osnovy ekonomichnykh znan' [Elektronnyj resurs] // Biblioteka Ekonomista. – Rezhym dostupu: <http://library.if.ua>
3. Bol'shoj jekonomicheskij slovar': 25000 terminov / Pod red. A.N. Azrilijana. - 7-e izd., dop. – М.:Institut novoj jekonomiki, 2007. – 1472 s.
4. Heiets' V., “Dovhostrokovy umovy ta faktory rozvytku ekonomiky Ukrainy” / V. Heiets'. / Ekonomist. – №3. – 1999. – s.21-23;
5. Ekonomichna entsyklopediia: U tr'okh tomakh. T. 1. / Redkol.: ...S. V. Mochernyj (vidp. red.) ta in. – К.: Vydavnychjy tsentr “Akademiia”, 2000. – 864 s.
6. Lapin N. I. Problemy sociokul'turnoj transformacii / N.I. Lapin. // Voprosy filosofii: Nauch.-teoret. zhurn. / RAN. Prezidium. Institut filosofii; V.A. Lektorskij (gl.red.). – 2000. – № 6. – S. 3-17.
7. Lukinov I. Do pytannia pro kontseptsiiu i model' suchasnoho ekonomichnoho rozvytku Ukrainy / I. Lukinov. // Ekonomika Ukrainy: Polityko- ekon. zhurn. / NANU . Ministerstvo ekonomiky Ukrainy . Ministerstvo finansiv Ukrainy; I.I. Lukinov (hol.red.). – 2001. – №6. – S. 4-9.
8. Mihal'chenko N. Ukrainское obshhestvo: transformacija, modernizacija ili limitrof Evropy? / N.I. Mihal'chenko. NAN Ukrainy; Institut sociologii {Kiev}; APN Ukrainy; Institut vysshej shkoly {Kiev}. – К., 2001. – 440s.
9. Roschyna N.V. Upravlinnia vytratamy v systemi otsinky efektyvnosti diial'nosti promyslovykh pidprijemstv / N.V. Roschyna // Ekonomichnyj visnyk NTUU «KPI». – 2014. – № 11., – S.216-221.